

22. februar 2019

Til

Nærings- og fiskeridepartementet

Vedr. høring om endring i akvakulturloven for å sikre hjemmel for å kutte produksjonen i produksjonsområder der miljøtilstanden ikke er akseptabel.

Det vises til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat av 1. februar 2019 med forslag til endringer i akvakulturloven.

I Høringsnotatet foreslår NFD å innføre en forskriftshjemmel i akvakulturloven, slik at det ikke skal være tvil om departementets kompetanse til å gi forskrift om å endre omfang og muligheter til å utnytte tillatelser i ett eller flere områder.

For så vidt gjelder de deler av høringen som berører tidligere høringsforslag om innføring av produksjonsområdeforskrift mv. så viser vi til tidligere høringsuttalelser. Sjømat Norge har valgt også å gi noen kommentarer til prosessen med innfasing av det nye trafikksystemet har blitt gjennomført, og da konkret påpeke manglende vurderingene for konsekvensene av et nedtrekk.

De juridiske vurderingene av endring av Akvakulturloven

Det er nødvendig med en klar lovhjemmel for å nedsette produksjonskapasitet i akvakulturtillatelser

I Høringsnotatet bruker NFD mye plass på å argumenter for at akvakulturloven § 9 slik den lyder i dag, gir nødvendig hjemmel for å redusere produksjonskapasiteten for tillatelser i et område etter produksjonsområdeforskriften.

Sjømat Norge er ikke enig i dette. Akvakulturloven § 9 gir kun hjemmel for å treffe enkeltvedtak i forhold til den enkelte akvakulturtillatelse. Dette følger direkte av ordlyden om at "*[d]epartementet kan endre eller trekke tilbake akvakulturtillatelsen*". Dette viser klart at det forutsettes en individuell behandling og individuelt vedtak begrunnet i forhold tilknyttet en enkelt tillatelse, og med de rettigheter som følger med partsstilling i saker om enkeltvedtak, herunder krav til forhåndsvarsel, rett til uttalelse, partsinnsyn, klagerett mv. Innføring av adgang til å begrense produksjonskapasiteten under individuelt tildelte produksjonstillatelser i forskrift, ut fra hensynet til miljøet i et område, er således noe nytt, som ikke tidligere har vært vurdert av lovgiver og som derfor må besluttes av Stortinget i lovs form før det kan iverksettes.

Hjemmel bør gis i en egen lovbestemmelse

Departementet har to alternative forslag til hvor i akvakulturloven en ny hjemmelsbestemmelse bør plasseres, og ber om høringsinstansenes syn på dette. Det ene forslaget er å sette inn et nytt nest siste ledd i § 9, mens det andre er å innføre en helt ny bestemmelse i § 10a.

Sjømat Norge mener at det vil være uheldig å legge en hjemmel til å generelt gripe inn i alle tillatelser i et område, i en bestemmelse som per i dag kun gir hjemmel til å gripe inn i enkelttillatelser gjennom enkeltvedtak. Dette er to prinsipielt forskjellige former for utøvelse av forvaltningsmyndighet. Det er svært inngripende å begrense lovlig ervervete produksjonstillatelser uten noen form for individuell vurdering, og vi mener dette prinsipielt hører hjemme i en annen bestemmelse enn i en bestemmelse som gir hjemmel for individuelle inngrep begrunnet i forhold tilknyttet en enkelt tillatelse. En eventuell ny hjemmelsbestemmelse bør derfor gis i en egen ny paragraf i akvakulturloven.

Kommentarer til forslaget til lovtekst

I Høringsnotatet foreslår NFD at det i akvakulturloven tilføyes en bestemmelse med følgende ordlyd:

"Dersom det er nødvendig av hensynet til miljøet kan departementet i forskrift endre tillatelsers omfang og redusere muligheter til å utnytte tillatelser innenfor ett eller flere nærmere angitte områder."

Det følger av høringsnotatet, pkt. 4.2, at bakgrunnen for forslaget er situasjonen ved rødt lys i et produksjonsområde. Det uttales at formålet med bestemmelsen "å gi en hjemmel spesielt rettet inn mot områderegulering av tillatelser, som vil forenkle prosessen med å regulere tillatelser blokkvis". Ordlyden i forslaget til bestemmelse er imidlertid svært omfattende, og går ut over den oppgitte bakgrunnen for forslaget.

I høringsnotatet pkt. 4.5 uttales det at alternativet i den foreslåtte bestemmelsen om å "endre tillatelsers omfang", for eksempel kan innebære at det fastsettes at tillatelsene innenfor et produksjonsområde skal avgrenses på en annen måte enn gjennom MTB, og som i praksis innebærer en reduksjon i produksjonskapasitet. Det uttales også at alternativet med å "redusere muligheter til å utnytte tillatelser" kan omfatte begrensninger som gjelder innsatsfaktorer, eksempelvis antall utsatte fisk, kg før som kan brukes eller en prosentmessig reduksjon i utnyttelsen av tillatelsens omfang.

I høringsnotatet pkt. 4.6 fremgår det også at meningen er at bestemmelsen skal gi hjemmel for inndeling i andre områder enn produksjonsområder etter produksjonsområdeforskriften.

Forslaget til bestemmelse sier ikke noe om varigheten av eventuelle inngrep.

Sjømat Norge mener det er uheldig at det foreslåtte hjemmelen er så vid. Lovbestemmelsen burde vært knyttet nærmere til det NFD angir som bakgrunnen for forslaget, nemlig områderegulering av tillatelser ved begrensning av produksjonskapasitet i en avgrenset tidsperiode. NFD anfører riktignok i høringsnotatet at både produksjonsområder, avgrensninger mv. kan endre seg, og det fremstår som at dette er bakgrunnen for at det foreslås en vid ordlyd for lovbestemmelsen. Det er imidlertid ikke foretatt noen ordentlig utredning av et slikt forslag, og heller ikke gitt noen tilstrekkelig begrunnelse for forvaltningens behov for en slik adgang.

Sjømat Norge mener det er betenkelig i forhold til legalitetsprinsippet, borgernes rettsvern for etablerte posisjoner og behovet for forutsigbarhet, dersom det gis en så vid fullmakt til å fastsette forskrifter om generelle inngrep i akvakulturtillatelser uten noen form for individuell prøving.

Hjemmelen bør begrenses i forhold til den bakgrunn og det formål som departementet har oppgitt. I en eventuell lovbestemmelse må det i det minste fremgå klart at det ikke gis hjemmel til ved forskrift å varig endre innholdet i eksisterende akvakulturtillatelser, men at dette er tidsbegrensete tiltak. Det bør også fremgå at hva som er "nødvendig av hensyn til miljøet" skal være vitenskapelig faktabasert, at områdene det gjelder skal være de til enhver tid gjeldende produksjonsområder, og at det kun er mindre begrensninger i produksjonskapasitet som kan besluttes.

Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet – forholdet til utredningsinstruksen

Sjømat Norge mener departementet underkommunerer omfanget av forslaget til ny lovbestemmelse. Akvakulturloven § 9 gir kun hjemmel for å treffe enkeltvedtak i forhold til den enkelte akvakulturtillatelse. Lovforslaget innebærer derfor vesentlige endringer i rettstilstanden. På denne bakgrunn mener vi også at den foreslåtte lovbestemmelsen ikke er utredet i tråd med kravene i utredningsinstruksen. Det vises i den forbindelse til krav til utredning i utredningsinstruksen pkt. 2-1. Det er også slik at forslaget til lovendring vil kunne medføre vesentlige kostnadsvirkninger for aktørene i havbruksnæringen slik at det da skulle vært gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse, jf. utredningsinstruksen § 2-2, tredje ledd.

Vi vil også påpeke at hovedregelen for høringsfrist er tre måneder, og skal i utgangspunktet ikke være mindre enn seks uker. I dette tilfellet har departementet satt tre ukers høringsfrist. Sett i forhold til at det gjelder en vid hjemmel til å gjøre inngrep i akvakulturtilatelser, som ligger til grunn for driften i havbruksselskapene, er dette for kort frist, noe som gjør det vanskelig for Sjømat Norge å vurdere forslaget og behandle dette på en god måte i organisasjonen. Vi kan ikke se at det foreligger vektige grunner som tilsier at minimumsfristen på seks uker bør fravikes, se veileder til utredningsinstruksen fra direktoratet for økonomistyring, pkt. 1.4.

Hver forskrift må vurderes opp mot grl § 97 og emk p1-1

Innføringen av en slik hjemmel som nå foreslås, er i realiteten en lov med tilbakevirkende kraft i og med at den gir grunnlag for å gripe inn i eksisterende rettigheter. Dette er klart for så vidt gjelder allerede tildelte rettigheter, men også for rettigheter som tildeles etter at den foreslåtte lovhjemmel er på plass, må en forskrift vurderes opp mot tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven (Grl.) § 97 og forbudet mot inngrep i etablerte rettsposisjoner i EMK første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1).

Om forholdet til akvakulturregisteret

Departementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på forholdet til akvakulturregisteret. Departementet mener at det ikke er optimalt dersom begrensninger på adgangen til å utnytte tillatelsen ikke fremgår av akvakulturregisteret. Departementet uttaler likevel at siden trafikklyssystemet er kjent, vil det ikke oppstå notoritetsutfordringer av reell betydning. Gitt at det skal være mulig å søke om unntak fra nedtrekk, jf. produksjonsområdeforskriften § 12, så vil det imidlertid kunne være tillatelser i røde områder som unngår nedtrekk, slik at en forskrift ikke vil gi tilstrekkelig notoritet. Sjømat Norge vil derfor anta at det vil være hensiktsmessig at den enkelte tillatelsesproduksjonskapasitet registreres på tillatelsens blad i akvakulturregisteret.

Sjømat Norge vil samtidig foreslå at hvis det innføres en reduksjon i tillatelseskapasitet, så bør det presiseres i akvakulturregisteret for hvilke områder denne reduksjonen skal gjelde. En tiltalelse hjemmehørende i et produksjonsområde som blir definert som «rødt» vil etter departementet sitt forslag få en redusert tillatelseskapasitet i dette produksjonsområde. Hvis den samme tillatelsen benyttes i et annet område som er definert som «gul» eller «grønn» så bør denne tillatelsen kunne benyttes uten denne begrensningen.

Forholdet til fiskehelsedirektivet

Gjennom implementering av bl.a "Food-law"-forordningen (forordning (EU) nr. 178/2002) og fiskehelsedirektivet, (direktiv (EU) nr. 88/2006), er det norske fiskehelseregelverket harmonisert med EUs regelverk. I havbruksmeldingen (Meld. St. 18) Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett), på side 35 uttales det at:

"Sykdom i oppdrett og hos villfisk forvaltes gjennom matloven med tilhørende forskrifter, og fiskehelseregelverket er harmonisert med EUs fiskehelsedirektiv."

De rammer som EØS-avtalen, og da særlig fiskehelsedirektivet, setter for myndighetenes handlingsrom, er derfor sentrale når det skal gis nye regler for å bekjempe spredning av smitte av lakselus. Det vises i den forbindelse til vårt "Hørings svar vedrørende forslag til regelverk for å implementere nytt system for kapasitetsjusteringer i lakse- og ørretoppdrett" av 20.09.2016 hvor vi gjør nærmere rede for disse problemstillingene.

Vi konstaterer at departementet i sitt høringsnotatet likevel ikke kommenterer forholdet til fiskehelsedirektivet. I pkt. 4.9 uttaler departementet riktignok at:

"Fiskehelse er et miljøhensyn. Det gjør at fiskehelse må kunne hensyntas ved regulering av tillatelseskapasiteten, når forvaltning på lokalitetsnivå er utilstrekkelig. (...) For å sikre en hensiktsmessig regulering av lakselus, må akvakulturlovens regulering på tillatelsesnivå tas i bruk, i tillegg til matlovens forvaltning av lakselus i lokalitetstildelingssaker. Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Det er nedfelt i akvakulturlovens miljønorm (§ 10)."

Selv om departementet anser at påvirkning på ville laksebestander også kan anses som et miljøhensyn slik dette forstås i akvakulturloven § 10, så er eventuelt nedtrekk av produksjonskapasitet et risikohåndteringsiltak klart begrunnet i fiskehelse og lakselus som en smittsom sykdom. Dette tilsier i det minste at departementet må utrede og vurdere forholdet til EØS-regelverket og da særlig Food law og fiskehelsedirektivet i forhold til den hjemmelen som nå vurderes inntatt i akvakulturloven. Vurderingen bør omfatte adgangen til å iverksette tiltak, hvorvidt slike tiltak kan anses å utgjøre en handelshindring, krav til at eventuelle tiltak skal være nødvendige og proporsjonale og krav om notifikasjon av tiltakene. Slik vurdering synes imidlertid ikke å være gjort.

Manglende vurdering av konsekvensene av et nedtrekk

Usikkerhet i tilknytning til det faglige grunnlaget for fargelegging av de ulike produksjonsområdene

Sjømat Norge har i tidligere høringsuttalelser uttrykt en sterk bekymring om det faglige grunnlaget for fargelegging av de ulike produksjonsområdene. Organisasjonen er fornøyd med at mangler relatert til manglende involvering av andre fagmiljø, og fravær av kvalitetssikring av eksterne er delvis fulgt opp. Men vi er misfornøyd med at det fortsatt er liten åpenhet knyttet til utforming av modellene, og testdataene og testresultater som er benyttet for å forsøke å verifisere modellen og kvantifisere usikkerhet. Vi mener også at disse modellene burde ha vært kvalitetssikret av et eksternt internasjonalt vitenskapelige miljø.

Våre bekymringer har vært relatert til den kompleksiteten, og den betydelige usikkerheten som ligger i å modellere påvirkning av utvandrende smolt basert på målte verdier av lakselus på de enkelte lakselus lokalitetene og bruke en slik modell som grunnlag for de foreslåtte tiltak. Det er usikkerhet knyttet til modellering av spredningen av lus, modelleringen av utvandringen av smolt og modelleringen av hvordan dette vil påvirke smolten.

Det er ikke engang kjent hvilken bestandsregulerende effekt økt dødelighet på utvandrende smolt har. I et møte holdt av HI ble det av forskere vist til at økt dødelig på utvandrende smolt ikke trenger å ha noen effekt på antall fisk som vandrer tilbake til elven som følge av at disse kan inngå i de 95% som i gjennomsnitt dør i sjøfasen uavhengig av lusesitasjonen.

Foreløpige forskningsresultater fra PO3 indikerer at den modellerte effekten av lakselus fra lokaliteten ikke gjenspeiles i en registrert effekt på laksepopulasjonene. Dette er i samsvar med konklusjonen fra metaanalysen FHF-prosjekt nr 900932 om effekten av lakselus relatert til tilbakevandring. En av funnene om sammenhengen mellom lus i oppdrettsanlegg og tilbakevandringen, var som følger: "*None of the salmon lice burden estimates from the production of lice from fish farms had any significant effects on the ratio estimates*". Vi forventer at den forskningen som nå gjennomføres i PO3 vil gi oss en bedre kunnskap om kvaliteten av de modellene som benyttes, og vi ber departementet følge dette arbeidet tett.

De bedrifts- og samfunnsøkonomiske konsekvensene av et nedtrekk

De bedrifts- og samfunnsøkonomiske konsekvensene av et nedtrekk vil være betydelige. Et nedtrekk vil innebære en betydelig reduksjon av selskapenes verdi, tapt verdiskapning, tapte skatteinntekter til finansiering av offentlige tjenester, redusert sysselsetning og redusert produksjon av sunn og klimavennlig mat:

- I et forsøk på å kvantifisere de negative effektene av et nedtrekk, så har vi tatt utgangspunkt i PO3. PO3 har ca. 110 tillatelser, og representerer med det ca. 10% av produksjonen i Norge. Et nedtrekk i dette produksjonsområdet vil derfor medføre en reduksjon av havbruksproduksjonen på ca. 6%.
- Ved siste tildelingsrunde ble vekst i snitt priset tilsvarende ca. 150 millioner kroner for en standard tillatelse. Det innebærer med de nevnte forutsetningene at et nedtrekk på 6 % innebærer en inndragelse fra næringen for verdier tilsvarende $110 * 150 \text{ mill} * 6 \% \approx 1 \text{ mrd kroner}$. Den største negative effekten med inndragelse av så betydelige verdier er at næringen har fått redusert verdien av sitt viktigste pantsetningsobjekt, og derfor fått redusert muligheter for lånefinansiering til nye investeringer.
- I Sintef sin rapport «Nasjonal betydning av sjømatnæringen» (2018) er verdiskapning i sjømatnæringen i 2017 estimert. Rapporten viser til et samlet bidrag fra havbruksnæringen til BNP på hele 67 milliarder kroner. Hvis vi antar at reduksjonen i verdiskapningen vil tilsvare reduksjonen i produksjon, vil et nedtrekk i produksjon i PO3 gi et redusert bidrag til BNP på 6%. Dette tilsvare da en reduksjon i verdiskapning på hele 370 millioner kroner i ett produksjonsområde! Nåverdien av denne reduksjonen med realrente 7% er for tre år 1 milliard kroner og for fem år 1,6 milliarder kroner.
- Sysselsettingen i havbruksnæringen, inkludert ringvirkningene, tilsvarer ca. 33 000 ansatte (Sintef 2018). Det er en krevende øvelse å eksakt kvantifisere sysselsettingseffekten av et nedtrekk. Men hvis vi forutsetter at reduksjonen blir tilsvarende den reduserte produksjonen vil effekten ved at PO3 ville måtte ta ned sin produksjon tilsvarende en sysselsettingseffekt på 6% av 33 000, altså en reduksjon på 200 årsverk.
- Samfunnet får skatteinntekter fra bl.a. overskuddsskatt og arbeidsgiveravgift i havbruk, øvrig verdikjede og næringer som får ringvirkninger. Den årlige reduksjonen i skatteinntekter vil være i størrelsesorden 50-70 millioner kroner. Eksempelvis vil dette tilsvare årlig fullfinansiering av 300-400 barnehageplasser fra det offentlige.
- Hovedvekten av sysselsettingen og verdiskapning fra havbruk er i distriktene, og derfor i områder hvor det vil være vanskelig å finne alternativt arbeid. De samfunnsmessige konsekvensene ved et nedtrekk vil derfor være betydelige og alvorlige for en rekke kystsamfunn. Det er all grunn til å stille spørsmål om antatt miljømessige gevinst ved en reduksjon i produksjonen på 6% kan forsvare de betydelige bedrift- og samfunnsøkonomiske konsekvensene.

Proporsjonalitet i tiltakene av oppfølging av at et produksjonsområde blir definert som rødt

I Høringsnotatet punkt 4.4.1 gir NFD en nærmere forklaring av hva som skal anses "nødvendig" av hensyn til miljøet. Det konkluderes på side 17 med at

"I praksis vil det være slik at dersom det blir vurdert at påvirkningen fra akvakulturnæringen innenfor et geografisk område ikke er miljømessig forsvarlig etter akvakulturloven § 10 vil det alltid være hjemmel til å foreta tilpasninger i produksjonen etter lovforslaget, gitt at det er vurdert om det er andre egnede tiltak som er mindre inngripende som heller kan settes inn. Innføringen av trafikklyssystemet innebærer at det er foretatt en vurdering av hva som er akseptabel påvirkning fra havbruksnæringen på ville laksebestander med hensyn til lakselus. Fremover vil det kunne bli innført andre eller flere indikatorer."

I punkt 4.4.2 drøfter NFD hva som skal være beviskravet for at påvirkningen på miljøet ikke er miljømessig forsvarlig i et geografisk område. I denne forbindelse vises det til føre-var-prinsippet i lov om naturmangfold § 9, og konstateres at "beviskravet etter omstendighetene [vil] kunne være lavere enn sannsynlighetsovervekt". Vi finner grunn til å påpeke at føre-var prinsippet kun kommer til anvendelse der det er fare for vesentlig skade på naturmangfoldet, eller alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Det følger av naturmangfoldloven § 9 første punktum at det skal "tas sikte på å

unnå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet", og at § 9 annet punktum at det må foreligge *"en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet"*. I merknadene til naturmangfoldloven § 9 uttales det at:

"Forutsetningen for at annet punktum skal komme til anvendelse, er at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Dette innebærer at det ut fra vitenskapelige kriterier eller erfaringskunnskap er en reell sannsynlighet for at slik skade kan oppstå, men det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at det vil skje."

I PO3 oppnår de aller fleste elvene gytebestandsmålet, dette innebærer at bestanden av laks ligger over bevaringsgrensen pluss en sikkerhetsmargin. Dette innebærer i praksis at elven har en maksimal produksjon, og har et høstbart overskudd.

«NASCO har definert et slikt referansepunkt i sine retningslinjer for forvaltning av laksefiske – bevaringsgrense (NASCO: conservation limit) – som *«det uønskede gytebestandsnivået hvor rekrutteringen begynner å avta signifikant»*. En «føre var» - tilnærming i laksefiskerierne (NASCO 1998) innebærer at bestandene opprettholdes over bevaringsgrensen ved bruk av *forvaltningsmål* (management target). Forvaltningsmålet kan defineres som *«det bestandsnivået som forvaltningen sikter mot for å være sikker på at bestanden er over bevaringsgrensen»*. Forvaltningsmålet betegner nivået for den gytebestandsstørrelsen som sikrer bestanden langsiktige levedyktighet (dvs. bevaringsgrensen pluss en sikkerhetsmargin), og kan også kalles *gytebestandsmål*».¹

Vitenskapelig Råd for lakseforvaltning vurderer situasjonen for bestandene av villaks til at «I 2017 var det nok gytefisk i de fleste elvene til at elvenes naturlige kapasitet til å produsere laksunger ble utnyttet. Det er derfor ikke mangel på gytefisk som begrenser laksebestandene, med få unntak» (hentet fra VRL sine hjemmesider). Så lenge bestandene ligger over bevaringsgrensen, som er en grense som vil være betydelig lavere en gytebestandsmålet, vil det **ikke** være fare for vesentlig *«skade på naturmangfoldet»* eller *«en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet»*. Vi kan derfor vanskelig se at «føre var prinsippet» kommer til anvendelse. Det blir derfor feil at Departementet viser til at «Departementet kan ikke se at denne vurderingen vil være annerledes på akvakulturlovens område. Ettersom avgjørelsen om regulering av produksjonskapasiteten vil måtte tas på et område der føre-var prinsippet gjelder, og avgjørelsen fattes uavhengig av om innehaveren av tillatelsen er å bebreide for miljøpåvirkningen, vil beviskravet etter omstendighetene kunne være lavere enn sannsynlighetsovervekt.»

Dette innebærer at det alminnelige beviskravet innenfor sivilrett med sannsynlighetsovervekt gjelder, og at myndighetene må sannsynliggjøre de faktiske forutsetningene som ligger til grunn for avgjørelsen om nedtrekk av produksjonen i et produksjonsområde. Myndighetene må samtidig kunne sannsynliggjøre at tiltakene som gjennomføres med de nevnte bedrifts- og samfunnsøkonomiske konsekvensene er proporsjonale. Sjømat Norge er dessuten usikker på departementets bakgrunn for henvisningen til bestemmelsene om føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven. Som departementet bemerker skal fiskehelsen, herunder helsen til ville bestander, som det klare utgangspunkt forvaltes gjennom matloven. Matloven har en helt tilsvarende hjemmel for å iverksette tiltak basert på før-var-prinsippet, og henvisningen til naturmangfoldloven når matloven er den sentrale lov for regulering av tiltak i forbindelse med kontroll av overførbare fiskesykdommer, er vanskelig å forstå.

---

¹ Hentet fra Hindar m. fl., NINA rapport 226, Gytebestandsmål for laksebestander i Norge, 2007

Utsettelse av redusert produksjonskapasitet i «røde» områder

Sjømat Norge ber departementet å vurdere en utsettelse av nedtrekk i de «røde» områdene til tildelingsrunden i 2021.

Bakgrunnen for denne anmodningen følger av de momentene som er nevnt ovenfor:

- Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til hvor presise modellene som benyttes til å kvantifisere effekten av lakselus er på utvandrende smolt hvilken effekt dette har på villakspopulasjonene. Det er ikke gjort noen forsøk på å kvantifisere denne usikkerheten og derved egnetheten ved å bruke modellene som grunnlag for de foreslåtte tiltak.
- De samfunns- og bedriftsøkonomiske konsekvensene av et nedtrekk er betydelige, og vi kan ikke se at et nedtrekk er proporsjonalt i forholdet mellom effekten av tiltaket i forhold til formålet på den ene siden og konsekvensene av tiltaket på den andre.
- I og med at ikke er snakk om «en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet», jf. naturmangfoldloven, mener vi at det er feil når departementet uttaler at "*beviskravet etter omstendighetene [vil] kunne være lavere enn sannsynlighetsovervekt*» i

I tillegg ønsker vi å påpeke at en rekke selskaper forsøker å tilpasse sin produksjon i forhold til det nye trafikklssystemet, blant annet med å bygge anlegg for storsmolt produksjon. Dette krever betydelige investeringer, planlegging og etablering av ny produksjonskapasitet. Dette har ikke vært mulig å gjennomføre i løpet av en to-års periode, og dette tilsier at det ved eventuell bruk av nedtrekk som tiltak, må beregnes en lengre overgangsfase.

Med hilsen
for Sjømat Norge

Jon Arne Grøttum
Direktør havbruk

Geir Ove Ystmark
Adm. dir.